

Identifying and Prioritizing the Challenges and Opportunities for Private Sector Investors in the Field of Sports

Mojgan Safa

Assistant Professor, Department of Accounting, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran.
mojgansafa@gmail.com

Abstract

The purpose of this research was to identify and prioritize the challenges and opportunities of private sector investors in the field of sports. The current research is applied and falls under the category of quantitative studies. Three quantitative methods, namely fuzzy Delphi, best-worst fuzzy, and Kepras, were utilized to screen and prioritize factors. The primary data collection tools included structured interviews with experts and questionnaires. Expert questionnaires were employed to screen the factors, while prioritization questionnaires were used to rank them. The research was conducted in three stages. Initially, 28 investment challenges and 21 investment opportunities were identified through background research and expert interviews. The 28 challenges were categorized into six main economic and financial categories, legal challenges, governance challenges, cultural and social challenges, political challenges, and infrastructure challenges. The research factors were screened using the fuzzy Delphi method. Ten challenges and eight opportunities were chosen for final prioritization. According to the factor scores, the challenges of extensive state ownership in many institutions and sports clubs, and the limited diversity of financing methods in Iran were given the highest priority. Additionally, the two most significant opportunities identified were the production and export of smart sports products, and the creation of electronic content in the sports sector. The practical recommendations of the research included reducing ownership and government intervention in sports federations and clubs, utilizing capital market and fintech capacities to diversify financing methods, enhancing good governance and corporate governance for increased transparency, and improving the digital technology infrastructure in the country.

Keywords: Investment, Sports, Private Sector.

Received: 2024/03/05; Revised: 2024/05/08; Accepted: 2024/06/15; Published online: 2024/06/25

Article type: Research Article

Publisher: Qom Islamic Azad University

© the authors

شناسایی و اولویت‌بندی چالش‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در حوزه ورزش

مژگان صفا

استادیار، گروه حسابداری، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران. mojgansafa@gmail.com

چکیده

هدف پژوهش حاضر شناسایی و اولویت‌بندی چالش‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در حوزه ورزش بود. تحقیق حاضر کاربردی بوده و در گروه مطالعات کمی قرار دارد. در این پژوهش، از سه روش کمی دلفی فازی، بهترین-بدترین فازی و کپراس برای غربال و اولویت‌بندی عوامل استفاده شد. مهم‌ترین ابزارهای گردآوری داده: مصاحبه ساختاریافته با خبرگان و پرسشنامه بود. برای غربال عوامل از پرسشنامه‌های خبره‌سنجی و به‌منظور اولویت‌بندی آن‌ها، از پرسشنامه‌های اولویت‌سنجی استفاده شد. تحقیق حاضر در سه مرحله انجام شد. در ابتدا از طریق مرور پیشینه و مصاحبه با خبرگان، ۲۸ چالش سرمایه‌گذاری و ۲۱ فرصت سرمایه‌گذاری استخراج شد. ۲۸ چالش در قالب شش دسته اصلی اقتصادی و مالی، چالش‌های حقوقی و قانونی، چالش‌های حکمرانی، چالش‌های فرهنگی و اجتماعی، چالش‌های سیاسی و چالش‌های زیرساختی طبقه‌بندی شدند. عوامل پژوهش با روش دلفی فازی غربال شدند. ۱۰ چالش و هشت فرصت برای اولویت‌بندی نهایی انتخاب شدند. براساس امتیازات عوامل، چالش‌های مالکیت گسترده دولتی در بسیاری از نهادها و باشگاه‌های ورزشی و تنوع کم روش‌های تأمین مالی در ایران، بیشترین اولویت را داشتند. همچنین دو فرصت تولید و صادرات محصولات هوشمند ورزشی و تولید محتوای الکترونیکی در حوزه ورزش دارای بیشترین اهمیت بودند. پیشنهادهای کاربردی پژوهش عبارت بودند از: کاهش مالکیت و مداخله دولت در فدراسیون‌ها و باشگاه‌های ورزشی، استفاده از ظرفیت‌های بازار سرمایه و فین‌تک‌ها برای متنوع کردن روش‌های تأمین مالی، تقویت حکمرانی خوب و راهبری شرکتی برای شفافیت بیشتر و تقویت زیرساخت‌های فناوری‌های دیجیتال در کشور.

کلیدواژه‌ها: سرمایه‌گذاری، ورزش، بخش خصوصی.

^۱ نوع مقاله: مقاله پژوهشی ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم © نویسندگان.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۲/۱۷؛ تاریخ اصلاح: ۱۴۰۳/۰۲/۱۹؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۲۶؛ تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۳/۰۴/۰۵

مقدمه

صنعت ورزش به‌عنوان یکی از صنایع مهم و کلیدی اقتصاد، در سنوات اخیر به‌شدت در حال پیشرفت است. این صنعت نه‌تنها به‌عنوان یک ابزار سرگرم‌کننده و تفریحی، بلکه به‌عنوان یک فرصت کسب‌وکار سودآور نیز شناخته می‌شود. همین امر باعث شده تا کشورهای زیادی در در این بخش، سرمایه‌گذاری‌های چشمگیری داشته و درصدد پیشرفت و بهبود فزاینده فرصت‌های سرمایه‌گذاری در صنایع ورزشی باشند. بخش چشمگیری از تولید ناخالص ملی کشورهای مثل آلمان از طریق سرمایه‌گذاری در بخش ورزش و شکوفایی اقتصاد ورزش به‌دست می‌آید (هالمن و همکاران^۱، ۲۰۱۷). در دهه ۱۹۹۰ میلادی، ورزش در آمریکا از نظر گردش مالی به‌عنوان هفدهمین صنعت برتر شناخته شده بود، اما در حال حاضر با سرمایه‌گذاری‌های گسترده‌ای که به‌وسیله دولت و بخش خصوصی انجام شده، این بخش به‌عنوان پنجمین صنعت برتر در آمریکا ارزیابی می‌شود. صنعت ورزش پس از املاک و مستغلات، صنعت رایانه، صنعت بهداشت و تسلیحات با حدود ۲۵۰ میلیارد دلار گردش مالی، از مهم‌ترین بخش‌های اقتصادی در ایالات متحده محسوب می‌شود (کوآکنبوش^۲، ۲۰۲۰؛ دابینسکی^۳، ۲۰۲۴). صنعت ورزش افزون بر گردش مالی قابل توجه و منافع اقتصادی چشمگیر برای کشورها، تأثیرات مطلوب دیگری از منظر برندسازی و شهرت بین‌المللی برای کشورها دارد و حاکمیت‌ها و دولت‌هایی که اثرگذاری بین‌المللی برای آن‌ها مهم است، سرمایه‌گذاری گسترده‌ای در این بخش انجام داده‌اند (سواویچ^۴ و همکاران، ۲۰۱۸؛ بایارسلان^۵، ۲۰۲۳). عربستان، امارات متحده عربی و قطر از جمله کشورهایی هستند که در حوزه ورزش، رویدادهای ورزشی و باشگاه‌های ورزشی خود سرمایه‌گذاری‌های زیادی انجام داده‌اند (ریچی^۶، ۲۰۱۵؛ سویلند^۷، ۲۰۲۰؛ اولیورو^۸، ۲۰۲۲).

ورزش ایران با چالش‌ها و موانع مهمی برای توسعه روبه‌رو بوده و نسبت به کشورهای دیگر از جمله ترکیه و عربستان رشد کمی داشته است. یکی از مهم‌ترین چالش‌های پیش‌روی سرمایه‌گذاران در حوزه ورزش در ایران، موانع و چالش‌های حقوقی است. قوانین در ایران اجازه خصوصی‌سازی در برخی حوزه‌های ورزشی را نمی‌دهد. تشریفات اداری گسترده و ارتباطات بین‌المللی کم هم نقش مهمی در سرمایه‌گذاری پایین در حوزه ورزش ایران دارد (نادریان و قدوسی، ۱۳۹۴؛ غفوری یزدی و همکاران، ۱۴۰۰؛ خسروی‌زاده، بهرامی و حقدادی، ۱۳۹۳). با وجود چالش‌های بسیار سرمایه‌گذاری در ورزش ایران، فرصت‌های زیادی هم برای سرمایه‌گذاری وجود دارد. در سال‌های اخیر سرمایه‌گذاران در بخش‌هایی مثل راه‌اندازی فروشگاه‌های ورزشی، تأسیس باشگاه‌ها، تولید و صادرات محصولات و خدمات ورزشی و مشاوره ورزشی ورود کرده‌اند. استارت‌آپ‌های ورزشی حوزه دیگری در صنعت ورزش هستند که با بهره‌گیری از فناوری‌های دیجیتال به‌دنبال شناسایی و پاسخ به نیازهای مشتریان می‌باشند (پرواز و عیدی، ۲۰۲۳؛ خسروی‌پور، ریحانی و تسلیمی، ۱۴۰۱). این کسب‌وکارها از روش‌های نوین تأمین مالی مثل تأمین مالی جمعی بهره گرفته‌اند. بسیاری از روش‌های نوین و مبتکرانه تأمین مالی در حوزه ورزش بسیار کارآ و کارآمد هستند (آدام^۹، ۲۰۱۸؛ کروپا^{۱۰} و همکاران، ۲۰۲۰).

¹ Hallmann, Breuer, Disch, Giel & Nowy

² Quackenbush

³ Dubinsky

⁴ Savić

⁵ Bayarslan

⁶ Reiche

⁷ Soyland

⁸ Olivereau

⁹ Adam

¹⁰ Krupa

کمبود تسهیلات ورزشی و سرمایه‌گذاری در پروژه‌های ورزشی در کشور واقعیتی روشن است. تعداد تأسیسات ورزشی استاندارد و مطلوب جهت برگزاری مسابقات و رویدادهای ورزشی بین‌المللی در ایران بسیار کم است. با وجود این کمبودها، میزان سرمایه‌گذاری دولت در بخش ورزش، متناسب با رشد جمعیت جامعه و متقاضیان ورزش نبوده و چنانچه این روند در آینده استمرار داشته باشد، میزان کمبودها ملموس‌تر خواهد بود. بر مبنای اطلاعات ارائه شده در گزارش اتاق بازرگانی، در ۱۰ سال منتهی به سال ۱۳۹۹، روند عمومی سرمایه‌گذاری در کشور نزولی بوده و معدل آن در سال ۱۳۹۸، منفی ۴.۷۹ درصد را نشان می‌دهد. کمترین میزان سرمایه‌گذاری کشور به ۱۳۹۹ با عدد ۱۰۰ هزار میلیارد تومان بازمی‌گردد که در قیاس با رقم ثابت سال ۱۳۹۰، کاهش قابل ملاحظه را نشان می‌دهد. هرچند در این سال میزان سرمایه‌گذاری در اقتصاد ایران دو هزار میلیارد تومان رشد داشته است، اما این عدد برای جبران کاهش سرمایه‌گذاری کافی نیست. تخمین‌ها نشان می‌دهد که در صورت رشد سالانه پنج درصدی سرمایه‌گذاری از سال ۱۴۰۰ به بعد، در سال ۱۴۱۳ سرمایه‌گذاری واقعی کشور به رقم سال ۱۳۹۰ خواهد رسید (دالوند و همکاران، ۱۴۰۱).

با مطرح شدن خصوصی‌سازی در برنامه اول توسعه، واگذاری ورزش و تصدی امور آن به بخش خصوصی در برنامه سوم توسعه در دستور کار دولت قرار گرفت، ولی به نظر می‌رسد این مبحث با چالش‌هایی مواجه باشد. در این مورد تأکید شده است که سهم ورزش در اقتصاد کشورها ارتباطی مستقیم با میزان سرمایه‌گذاری در آن دارد. در حال حاضر در کشور ایران میزان آن در قیاس با کشورهای پیشرفته بسیار ناچیز است. در کشورهای ایتالیا، انگلستان و آلمان نسبت اقتصاد ورزش به تولید ناخالص داخلی به ترتیب معادل ۲ درصد، ۱.۷ درصد و ۱/۴ درصد و برای ایران ۰/۳۳ درصد گزارش شده است (خسروی‌زاده، بهرامی و حقدادی، ۱۳۹۳). شناسایی چالش‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاری در حوزه ورزش به سیاست‌گذاران کمک خواهد کرد تا فضای مناسبی برای سرمایه‌گذاران و کارآفرینان در بخش ورزش ایجاد کنند.

پیشینه پژوهش

سرمایه‌گذاری به معنی تخصیص پول برای چیزی با انتظار سود و منفعت از آن در آینده است. به‌طور خلاصه سرمایه‌گذاری تعهد پول یا سرمایه برای خرید وسایل یا سایر دارایی‌ها، به‌منظور تحصیل منافع از آن است. عمدتاً سرمایه‌گذاری‌ها را براساس شاخص‌های مختلفی مثل ریسک و بازده ارزیابی می‌کنند (هوانگ و چنگ، ۲۰۱۱).

سرمایه‌گذاران در حوزه‌های مختلفی مثل نفت، پتروشیمی، انرژی‌های تجدیدپذیر و گردشگری اقدام به سرمایه‌گذاری می‌کنند. یکی از حوزه‌های مورد توجه سرمایه‌گذاران در سال‌های اخیر حوزه ورزش است. فرصت‌های سرمایه‌گذاری بسیاری در حوزه ورزش وجود دارد و این بخش صرفاً جنبه تفریحی، تفریحی و سرگرمی ندارد (فاروک، ۲۰۲۰).

کشورهای مختلف سالانه میلیاردها دلار درآمد از طریق ورزش کسب می‌کنند و توسعه ورزش به میزان زیادی باعث اشتغال‌زایی، درآمدزایی و توسعه اقتصاد محلی و کشورها می‌شود (تسای، ۲۰۲۴). در قاره اروپا دو کشور انگلیس و اسپانیا درآمدهای زیادی از طریق ورزش کسب می‌کنند. کشورهای عربی مانند عربستان و امارات هم در سال‌های اخیر تلاش کرده‌اند تا زیرساخت‌های ورزشی خود را بهبود دهند (سام، ۲۰۲۳؛ اولیورو، ۲۰۲۲). همزمان با توسعه زیرساخت‌های ورزشی در این کشورها، بخش خصوصی هم اقبال زیادی به سرمایه‌گذاری پیدا کرده است.

همزمان با سرمایه‌گذاری در بخش ورزش، میزان اشتغال مستقیم و غیرمستقیم بهبود می‌یابد. علاوه بر این، قابلیت درآمدزایی به‌وسیله برگزاری رویدادهای ورزشی بین‌المللی، جذب گردشگران و ارتقاء سلامت و بهداشت جسمانی و روانی جامعه از مزیت‌های

¹ Hwang & Cheng

² Farouk

³ Tsai

⁴ Sam

سرمایه‌گذاری در بخش ورزش است (آچامپونگ و همکاران^۱، ۲۰۲۳). دید مثبت به ورزش، منافع بسیاری را مستقیماً و غیرمستقیم در آینده برای کشورها و اقتصادها دارد. وجود ذهنیت مثبت در کشورهای پیشرفته در مورد ورزش، باعث سرمایه‌گذاری در حوزه ورزش با هدف ارتقاء سطح سلامت و تأثیر غیرمستقیم بر دیگر مولفه‌ها مثل بهره‌وری نیروی کار شده است. بودجه تربیت بدنی و ورزش در برخی کشورها به میزان چشمگیری بهبود یافته است (آکواه-سم^۲، ۲۰۲۱). توسعه ورزش و پروژه‌های مربوط به آن نیازمند سرمایه‌گذاری و تأمین مالی است. تأمین مالی، هنر و علم مدیریت وجه نقد است. مقصود از تأمین مالی، سرمایه‌گذاری، سودآوری، کاهش ریسک و رفع نیازهای اقتصادی و اجتماعی بنگاه است. سود ناشی از کسب‌وکار بنگاه، از عوامل مهم تداوم فعالیت بنگاه اقتصادی تلقی شده و منبع حیاتی برای تأمین مالی فعالیت‌های عملیاتی بنگاه در آینده است (دالوند و همکاران، ۱۴۰۱).

برخی از مهم‌ترین فرصت‌های سرمایه‌گذاری در حوزه ورزش عبارتند از: تأسیس و راه‌اندازی باشگاه‌های ورزشی در رشته‌های مختلف، تأسیس مراکز سرگرمی و تفریحی، تولید و صادرات محصولات ورزشی، راه‌اندازی کلینیک‌های پزشکی ورزشی، راه‌اندازی فروشگاه‌های تجهیزات ورزشی، راه‌اندازی کسب‌وکارهای مشاوره ورزش و توسعه استارت‌آپ‌های ورزشی (دونت و گریگوری^۳، ۲۰۱۷؛ شامیس و فتحی^۴، ۲۰۲۰). البته باید در نظر داشت که سرمایه‌گذاری در حوزه ورزش چالش‌های خاص خود را دارد. برخی از این چالش‌ها به صورت کلی و عمومی مربوط به هر فعالیت اقتصادی می‌شوند و برخی دیگر اختصاصی حوزه ورزش هستند. برخی از مهم‌ترین چالش‌های پیش‌روی سرمایه‌گذاران در حوزه ورزش عبارتند از: چالش‌های فرهنگی و اجتماعی و حساسیت برخی گروه‌ها در جامعه نسبت به واگذاری ورزش به بخش خصوصی، موانع قانونی و حقوقی، تشریفات دست‌وپاگیر اداری، امنیت پایین سرمایه‌گذاری در کشور، ارتباطات بین‌المللی کم بخش ورزش ایران، مهاجرت گسترده ورزشکاران به خارج از کشور و زیرساخت‌های ضعیف ورزشی در کشور (یو^۵، ۲۰۲۲؛ عبدالمالکی و همکاران، ۲۰۲۲). در ادامه به برخی از تحقیقات انجام شده در مورد سرمایه‌گذاری در ورزش اشاره می‌شود.

دالوند و همکاران (۲۰۲۳)، در پژوهشی به شناسایی و رتبه‌بندی ریسک‌های سرمایه‌گذاری در پروژه‌های ورزشی در کشور ایران پرداختند. برای اجرای تحقیق، در مرحله اول، ریسک‌های سرمایه‌گذاری در پروژه‌های ورزشی از طریق مرور پیشینه و مصاحبه با خبرگان احصاء شد. تعداد این ریسک‌ها ۱۵ عدد بود که پس از غربال با آزمون دوجمله‌ای، شش عامل کنار گذاشته شد. نه عامل باقیمانده از نظر درجه تأثیرگذاری با تکنیک دیمتل مورد ارزیابی قرار گرفتند و پنج عامل ریسک‌های بازار، ریسک‌های اقتصادی، ریسک‌های قانونی، ریسک‌های تأمین مالی و ریسک‌های مربوط به تعارض ذی‌نفعان از نظر شاخص خالص اثر به‌عنوان مؤثرترین ریسک‌ها انتخاب شدند. نهایتاً این پنج ریسک با تکنیک تصمیم‌گیری ارس رتبه‌بندی شدند و سه ریسک اقتصادی، بازار و تأمین مالی به ترتیب بیشترین اولویت را داشتند.

مارین و لی^۶ (۲۰۲۰) نیز در تحقیقی روندهای جدید کسب‌وکارهای ورزشی را بررسی کردند. این پژوهش درصدد شناسایی علل خرید باشگاه‌های فوتبال خارجی توسط شرکت‌های ژاپنی و بازده درک شده از این سرمایه‌گذاری بود. در دهه گذشته، یک روند قوی با عنوان آسیایی شدن فوتبال برجسته بوده است. ژاپن، یکی از بالغ‌ترین بازارهای فوتبال در آسیا، سهم زیادی در این روند داشته است. سرمایه‌گذاری آسیایی‌ها در مالکیت باشگاه‌های فوتبال خارجی در حال افزایش است. دلیل راه‌اندازی یک کسب‌وکار متعارف، أخذ سود است، با این حال، براساس تحقیقات پیشین، خرید یک باشگاه فوتبال احتمالاً بازده ناچیزی را به‌همراه خواهد داشت. برای

¹ Acheampong, Akwaa-Sekyi & Pephrah-Yeboah

² Acquah-Sam

³ Dhont & Grégoire

⁴ Shamis & Fathy

⁵ Yu

⁶ Marin & Lee

گردآوری داده‌ها، مصاحبه‌هایی به صورت نیمه‌ساختاریافته با پنج تصمیم‌ساز ارشد در پنج شرکت صاحب باشگاه‌های فوتبال خارجی صورت گرفت. نتایج این مطالعه نشان داد که دلایل سرمایه‌گذاری ژاپنی‌ها در حوزه ورزش عبارتند از: پرورش بازیکنان برای فروش با سود، توسعه فوتبال ژاپن، توسعه فوتبال محلی و جامعه، بین‌المللی کردن یک برند، جاه‌طلبی‌های شخصی و ارتباطات شخصی و تجاری. علاوه بر این، نتایج نشان داد که تمامی این شرکت‌ها به‌جز یک شرکت بازدهی بسیار ناچیزی داشتند. آگوئیار-نوری و گارسیا-دل‌باریو^۱ (۲۰۱۹) در تحقیقی به شناسایی فرصت‌های کم‌ریسک در حوزه کسب‌وکارهای ورزشی پرداختند. فرصت‌های ورزشی براساس دو متغیر مهم درآمد سالانه و اقبال مردم به لیگ‌های حرفه‌ای مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج نشان داد که فرصت‌های شغلی در صنعت ورزش اروپا در بریتانیا، اسپانیا، فرانسه و آلمان نسبت به دیگر کشورهای اروپایی بیشتر است. همچنین یافته‌های مربوط به درآمد سالانه و اقبال مردم بیانگر جایگاه لیگ حرفه‌ای بستکبال آمریکا نسبت به دیگر لیگ‌ها است. نهایتاً پژوهش به رتبه‌بندی باشگاه کم‌ریسک ورزشی فوتبال برای سرمایه‌گذاری پرداخته است. هیوم و استورات^۲ (۲۰۱۸) در پژوهشی نشان دادند که یکی از مهم‌ترین دلایل سرمایه‌گذاری گسترده کشورهای در بخش ورزش و پیشرفت آن، اثر مثبت آن بر شرایط اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی جامعه است. در حقیقت ورزش علاوه بر نقش‌آفرینی اقتصادی، باعث نشاط و پویایی جوانان و زنان و کاهش آسیب‌های اجتماعی خواهد شد.

مهدوی خانقاه، رضوی و امیرنژاد (۱۴۰۲) در پژوهشی عوامل مؤثر بر سرمایه‌گذاری در صنعت ورزش ایران را بررسی کردند. این پژوهش شامل دو بخش بود. در مرحله اول پژوهش، از روش نظریه داده‌بنیاد جهت تبیین پدیده سرمایه‌گذاری در ورزش استفاده شد و پس از انجام مصاحبه‌های کیفی، ابعاد سرمایه‌گذاری ورزش شامل پنج محور، ۱۴ مقوله و ۶۵ مفهوم در قالب ابعاد الگوی پارادایم به‌دست آمد. در بخش دوم پژوهش و در راستای ارزیابی وضعیت سرمایه‌گذاری در ورزش ایران، از روش تاپسیس استفاده شد. نتایج نشان داد توسعه جامعه‌شناسی ورزش، یکی از مهم‌ترین دلایل توسعه سرمایه‌گذاری در ورزش است و زیرساخت‌های سیاسی برای توسعه سرمایه‌گذاری در ورزش، در وضعیت بحرانی قرار دارد و توسعه منابع انسانی، اصلی‌ترین راهبرد از نگاه صاحب‌نظران بود. دالوند و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی به بررسی آینده‌پژوهی سرمایه‌گذاری در حوزه ورزش با تأکید بر ریسک پرداختند. برای جمع‌آوری داده‌ها، پژوهشگر به خبرگان ورزش و سرمایه‌گذاری مراجعه کرد و نمونه‌گیری به صورت قضاوتی و غیراحتمالی انجام شد. برای تحلیل داده‌ها از آزمون دوجمله‌ای، کپراس و ابزار تعاریف ریشه‌ای استفاده گردید. در ابتدا پیشران‌ها از طریق مرور پیشینه و مصاحبه با خبرگان استخراج شد. در این مرحله ۱۵ ریسک سرمایه‌گذاری احصاء شد. در گام بعدی، این پیشران‌ها با آزمون دوجمله‌ای غربال شدند و شش ریسک حذف گردید. سپس ریسک‌های باقیمانده با کپراس و سه معیار اثرگذاری، میزان اهمیت و قطعیت، ارزیابی شدند. دو ریسک تأمین مالی و اقتصادی بیشترین اولویت را داشتند و برای توسعه سناریوها انتخاب شدند. بر مبنای این دو پیشران، چهار سناریو دریای موج، جزیره خوشبختی، تاریک‌خانه و فضای کسب‌وکار ناسالم توسعه یافت. سناریو جزیره خوشبختی به‌عنوان سناریوی خوش‌بینانه و سناریو تاریک‌خانه به‌عنوان سناریوی بدبینانه در نظر گرفته شدند. نتایج نشان داد که در زمینه ریسک‌های اقتصادی، برآورد صحیح هزینه‌ها و درآمدهای جاری و آتی پروژه و در حوزه ریسک‌های تأمین مالی، تنوع بخشی به ابزارهای تأمین مالی، پیش‌بینی روش‌های تأمین مالی پیش از آغاز پروژه و نظارت روی تخصیص درست منابع و مدیریت صحیح اولویت‌ها، در مدیریت ریسک‌های سرمایه‌گذاری اثرگذار است.

علی‌یاری، سوادی و سایبانی (۱۴۰۰) نیز در تحقیقی به تدوین مدل عوامل سرمایه‌گذاری بخش خصوصی با تأکید بر رویدادهای ورزشی ملی و بین‌المللی مبادرت کردند. نتایج نشان داد عوامل اقتصادی به‌عنوان مهم‌ترین و اولین دسته، عوامل مدیریتی در رتبه دوم،

¹ Aguiar-Noury & Garcia-del-Barrio

² Hume & Stewart

عوامل فرهنگی در رتبه سوم، عوامل حقوقی و قانونی در رتبه چهارم و عوامل ساختاری در سرمایه‌گذاری و مشارکت بخش خصوصی در رویدادهای ورزشی ملی و بین‌المللی مؤثر هستند.

شعبانی و مرادی (۱۴۰۰) در پژوهشی به شناسایی موانع واگذاری اماکن ورزشی وزارت ورزش و جوانان به بخش خصوصی اقدام کردند. فنون آماری مورد استفاده شامل آزمون‌های کولموگروف اسمیرنوف، تی تک‌گروهی و فریدمن بود. مقادیر مربوط به میزان واریانس تبیین‌شده توسط هر یک از عوامل نشان داد که موانع اقتصادی، موانع مدیریتی، موانع فرهنگی - اجتماعی و موانع حقوقی و قانونی در رتبه‌های اول تا چهارم قرار دارند. نظر به اینکه عوامل اقتصادی و مدیریتی در رتبه‌های بالاتری قرار گرفته‌اند، بنابراین می‌توان در زمینه اقتصادی با تضمین سودآوری و درآمدزا بودن سرمایه‌گذاری در ورزش، کاهش نرخ سود تسهیلات اعطایی برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و افزایش سطح امنیت سرمایه‌گذاری، در زمینه مدیریتی با تدوین سازوکار مناسب برای جذب و افزایش سرمایه‌گذاری در ورزش، کاهش مشکلات اجرایی در راستای سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی و همچنین کاهش مشکلات زیرساختی در واگذاری بخش‌های دولتی ورزش به بخش خصوصی، شرایط لازم را برای واگذاری اماکن ورزشی به بخش خصوصی مهیا کرد.

عسکریان، گنج‌خانلو و طهماسبی (۱۳۹۹) در تحقیقی به بررسی اثرات مخارج مالی دولت (مخارج جاری و سرمایه‌ای و نیز کسری بودجه) بر سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در کارگاه‌های تولید کالاهای ورزشی پرداختند. در این پژوهش از روش‌های خود رگرسیون برداری و مدل تصحیح خطا استفاده شد. براساس نتایج حاصل، افزایش مخارج جاری دولت، اثر برون‌رانی و افزایش مخارج سرمایه‌ای و سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های اقتصادی، اثر درون‌رانی بر سرمایه‌گذاری خصوصی در این واحدهای تولیدی داشتند. یافته‌های پژوهش بیانگر اثر منفی کسری بودجه بر سرمایه‌گذاری خصوصی در صنایع تولیدی بخش ورزش بودند، بنابراین، اتخاذ سیاست‌های مناسب اقتصادی توسط دولت و جلوگیری از کسری بودجه می‌تواند بر سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در صنایع تولیدی بخش ورزش و توسعه کسب‌وکارهای ورزشی وابسته به آن کمک کند.

امامی، امامی و افشاری (۱۳۹۹) در پژوهشی به ارائه مدل پارادایم توسعه سرمایه‌گذاری در ورزش پرداختند. پژوهش حاضر با هدف ارائه الگوی توسعه سرمایه‌گذاری در ورزش ایران اجرا شده است. روش تحقیق کیفی بوده و با استفاده از نظریه داده‌بنیاد انجام گرفت. به‌منظور تحلیل داده‌ها، از کدگذاری باز، محوری و گزینشی استفاده شد. نتایج نشان داد که ازجمله عوامل علی توسعه سرمایه‌گذاری، ایجاد شرایط مناسب برای سرمایه‌گذاران ورزشی، توسعه مشارکت حداکثری مردم و اقشار مختلف، ارائه خدمات مناسب برای مشتریان ورزشی و شرایط مساعد برای جذابیت ورزش است. عوامل زمینه‌ای شامل کیفیت انواع ورزش، رسانه فعال و مشوق‌ها بود. ازجمله عوامل مداخله‌گر، مدیریت دولتی، قوانین دست‌وپاگیر، محیط سیاسی قانونی و زیرساخت‌های اجرایی است. همچنین راهبردها شامل فراهم کردن سود سرمایه‌گذار، توسعه بازاریابی، ایجاد سازوکار اقتصادی و ثبات و قدرت اقتصادی و پیامدهای حاصل از آن همگانی شدن ورزش، افزایش تعداد تماشاچیان، افزایش تعداد سرمایه‌گذاران، ایجاد ظرفیت‌ها و شاخص‌های اقتصادی و شرایط مساعد ورزش کشور بود.

جلایی و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی به بررسی اثر کوتاه‌مدت و بلندمدت منابع انسانی بر رشد اقتصادی صنعت ورزش ایران پرداختند. بدین منظور، روش اقتصادسنجی با استفاده از داده‌های مربوط به ارزش افزوده بخش ورزش، اندازه دولت، موجودی سرمایه بخش ورزش و نیروی فعال بخش ورزش به کار برده شد. نتایج برآورد مدل پژوهش نشان داد که منابع انسانی بخش ورزش، در کوتاه‌مدت و بلندمدت اثر مثبت و معناداری بر رشد اقتصادی صنعت ورزش ایران دارد. همچنین، نقش منابع انسانی در رشد صنعت ورزش بیشتر از موجودی سرمایه است.

خسروی‌زاده، بهرامی و حقدادی (۱۳۹۳) در تحقیقی به بررسی موانع سرمایه‌گذاری و مشارکت بخش خصوصی در ورزش استان مرکزی پرداختند. برای تحلیل داده‌ها، از جدول‌های فراوانی و درصد، میانگین و انحراف‌معیار و آزمون رتبه‌ای فریدمن استفاده شد. نتایج نشان داد سرمایه‌گذاری و مشارکت بخش خصوصی در ورزش استان به ترتیب با موانع اقتصادی، اطلاعاتی و بازار سرمایه، مدیریتی، قانونی و حقوقی، فرهنگی و اجتماعی، حمایتی و تشویقی، و سیاسی مواجه است.

روش تحقیق

هدف اصلی پژوهش حاضر، شناسایی و اولویت‌بندی چالش‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در ورزش است. به همین دلیل از فنون دلفی فازی، بهترین-بدترین فازی و کپراس برای رتبه‌بندی چالش‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاران استفاده شد. هر سه جزء روش‌های کمی هستند و از داده‌های کمی برای تحلیل و رتبه‌بندی بهره می‌برند. روش دلفی فازی برای غربال چالش‌ها و فرصت‌ها و روش کپراس برای رتبه‌بندی چالش‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاری استفاده شده است. وزن شاخص‌های ارزیابی عوامل پژوهش (چالش‌ها و فرصت‌ها) هم با تکنیک بهترین-بدترین فازی به دست آمد. نظر به به ماهیت کمی روش‌های مورد استفاده پژوهش، مطالعه حاضر دارای روش‌شناسی چندگانه از نوع کمی است. همچنین به علت مزیت‌های خروجی‌های پژوهش برای سرمایه‌گذاری در حوزه ورزش، مطالعه از جهت‌گیری کاربردی برخوردار است.

به منظور گردآوری داده‌ها، دو ابزار مصاحبه و پرسش‌نامه استفاده شد. چالش‌ها و فرصت‌های آینده سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در ورزش از مرور تحلیلی تحقیقات مرتبط با سرمایه‌گذاری در صنعت ورزش استخراج شد. سپس برای تحلیل عوامل پژوهش، سه پرسشنامه خبره‌سنجی فازی، مقایسه زوج و اولویت‌سنجی کپراس بین خبرگان توزیع شد. پرسشنامه‌های خبره‌سنجی با روش دلفی فازی، پرسشنامه‌های مقایسه زوج با بهترین-بدترین فازی و پرسشنامه‌های اولویت‌سنجی با تکنیک کپراس ارزیابی و تحلیل شدند. به دلیل اینکه چالش‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی از مرور پیشینه مقالات بین‌المللی و داخلی معتبر حوزه‌های سرمایه‌گذاری و صنعت ورزش (پایگاه‌های الزویر، امرالد و مگیان) و مصاحبه با خبرگان سرمایه‌گذاران ورزشی به دست آمد، پرسشنامه‌های تحقیق از روایی مناسبی برخوردار بودند. افزون بر این، برای اندازه‌گیری روایی پرسشنامه‌های تحقیق از شاخص روایی محتوایی لاوشه بهره گرفته شد. مقدار این شاخص برای تمامی چالش‌ها و فرصت‌های پژوهش بیشتر از ۰/۸ بود که نشانگر روایی مناسب ابزارهای پژوهش است.

خبرگان پژوهش حاضر، متخصصین سرمایه‌گذاری ورزشی بودند. روش نمونه‌گیری پژوهش قضاوتی بوده و نمونه‌ها براساس تخصص در حوزه‌های صنعت ورزش و سرمایه‌گذاری انتخاب شده‌اند. در پژوهش حاضر نمونه‌ها براساس تخصص خبرگان در حوزه‌های سرمایه‌گذاری و سرمایه‌گذاری ورزشی به صورت قضاوتی انتخاب شدند. حجم نمونه در این مطالعه برابر با ۱۰ نفر بود. پژوهش فعلی در سه مرحله اجرا شد. در گام نخست، چالش‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در ورزش از طریق مرور ادبیات و مصاحبه با خبرگان سرمایه‌گذاری استخراج شد. در گام بعد این عوامل با به‌کارگیری روش دلفی فازی غربال شدند. در نهایت با ترکیب دو تکنیک کپراس و بهترین-بدترین فازی، درجه اولویت چالش‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاران معین شد. در پژوهش کنونی از تکنیک دلفی فازی برای غربال چالش‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در صنعت ورزش استفاده شد. گام‌های روش دلفی فازی عبارتند از (عربی، ملکی و انصاری، ۲۰۲۴):

مرحله ۱: جمع‌آوری و فازی‌سازی نظرات خبرگان: در الگوریتم روش دلفی فازی برای غربال، در ابتدا باید یک طیف فازی مطلوب و دقیق برای فازی‌سازی عبارات زبانی خبرگان توسعه یابد. بدین منظور می‌توان از طیف‌های فازی متعارف بهره جست. در پژوهش کنونی از طیف لیکرت پنج درجه‌ای استفاده شده که در جدول (۱) آمده است.

جدول ۱- طیف پنج درجه فازی

متغیر کلامی	مقدار فازی	عدد فازی مثلثی
خیلی کم	\tilde{a}	(۰, ۰, ۰/۲۵)
کم	\tilde{b}	(۰, ۰/۲۵, ۰/۵)
متوسط	\tilde{c}	(۰/۵, ۰/۷۵, ۰/۲۵)
زیاد	\tilde{d}	(۰/۵, ۰/۷۵, ۱)
خیلی زیاد	\tilde{e}	(۰/۷۵, ۱, ۱)

مرحله ۲: ادغام و تلفیق فازی مقادیر فازی شده: پس از گزینش طیف فازی مطلوب، نظرات خبرگان گردآوری و فازی‌سازی می‌شود. فرمول‌های متعددی برای ادغام فازی نظرات خبرگان ارائه شده است. اگر نظر هر خبره به‌عنوان اعداد فازی مثلثی (l, m, u) نشان داده شود، ساده‌ترین روش، محاسبه میانگین فازی نظرات خبرگان است:

$$F_{AVE} = \frac{\sum l}{n}, \frac{\sum m}{n}, \frac{\sum u}{n}$$

مرحله ۳: فازی‌زدایی مقادیر: در این مرحله، عدد فازی به یک عدد قطعی تبدیل می‌شود. فرمول‌های پیچیده و مختلفی برای فازی‌زدایی وجود دارد. یکی از روش‌های ساده برای فازی‌زدایی، معدل اعداد فازی مثلثی است:

$$\text{if } \tilde{F} = (l, m, u) \text{ then } F = \frac{l + m + u}{3}$$

مرحله ۴: بعد از انتخاب روش مناسب و فازی‌زدایی ارزش‌ها، باید یک حد آستانه محاسبه شود. در این مرحله اعداد دیفازی چالش‌ها و فرصت‌های پژوهش با حد آستانه مقایسه می‌شود. اگر اعداد دیفازی عاملی کمتر از حد آستانه باشد، عامل مزبور حذف می‌شود.

برای اولویت‌بندی چالش‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در ورزش، از روش کپراس استفاده شد. این تکنیک جزء روش‌های تصمیم‌گیری چند شاخصه امتیازی است. گام‌های روش کپراس به شرح زیر می‌باشد:

گام اول: ماتریس تصمیم بر مبنای نظرات خبرگان و شاخص‌های ارزیابی فرصت‌ها و چالش‌ها، در طیف ۱۰ تایی جمع‌آوری شد. نظرات خبرگان با فرمول میانگین حسابی در یک ماتریس و جدول تلفیق شد.

گام دوم: محاسبه وزن شاخص‌های ارزیابی عوامل پژوهش: در پژوهش کنونی از روش بهترین-بدترین فازی برای محاسبه وزن شاخص‌ها استفاده شده است.

گام سوم: نرمال‌سازی ماتریس تصمیم براساس فرمول زیر:

$$d_{ij} = \frac{q_i}{\sum_{j=1}^n x_{ij}} x_{ij}$$

در اینجا q_i وزن شاخص i ام است و x_{ij} مقدار هر گزینه به‌ازای هر شاخص:

$$\sum_{j=1}^n d_{ij}$$

گام چهارم: محاسبه امتیازات هر گزینه به‌ازای شاخص‌های مثبت و منفی؛ مجموع امتیازات هر گزینه به‌ازای شاخص‌های مثبت، با S_{j+} و مجموع امتیازات هر گزینه به‌ازای شاخص‌های منفی، با S_{j-} نشان داده می‌شوند. مجموع S_{j+} و S_{j-} براساس فرمول زیر به‌دست می‌آید:

$$S_{j+} = \sum_{zi=+} d_{ij}$$

$$S_{j-} = \sum_{zi=-} d_{ij}$$

گام پنجم: اولویت‌بندی مقایسه‌ای گزینه‌هایی (چالش‌ها و فرصت‌هایی) که بر مبنای شاخص‌های مثبت و منفی محاسبه می‌شوند. اهمیت نسبی Q_j هر گزینه A_j براساس فرمول زیر به‌دست می‌آید:

$$Q_j = S_{j+} + \frac{\sum_{j=1}^n S_{j-}}{S_{j-} \sum_{j=1}^n \frac{1}{S_j}}$$

گام ششم: اولویت‌بندی گزینه‌ها براساس Q_j ، هرچه مقدار Q_j بیشتر باشد، بیانگر رتبه بالاتر آن گزینه (فرصت‌ها و چالش‌های پژوهش) در رتبه‌بندی است. گزینه‌ای که بهترین حالت ممکن را دارد یا به‌عبارتی، گزینه ایدئال است، همیشه بیشترین مقدار را دارد.

گام هفتم: مرحله نهایی تعیین گزینه‌ای است که مناسب‌ترین وضعیت را در میان شاخص‌ها دارد که با افزایش یا کاهش رتبه هر گزینه، درجه اولویت و اهمیت آن نیز افزایش یا کاهش می‌یابد. گزینه‌هایی که مناسب‌ترین وضعیت را از منظر شاخص‌ها داشته باشند، با بیشترین درجه اهمیت N_j مشخص می‌شوند که N_j برابر با ۱۰۰ درصد است. مقدار کلی درجه اهمیت هر گزینه که حساب می‌شود، از ۰ تا ۱۰۰ درصد است که در بین این دامنه، بهترین و بدترین گزینه‌ها مشخص می‌شوند. درجه اهمیت هر N_j از گزینه A_j بر اساس فرمول زیر به‌دست می‌آید:

$$N_j = \frac{Q_j}{Q_{max}} \times 100$$

در این رابطه Q_j درجه اهمیت هر گزینه است و Q_{max} بالاترین مقداری است که گزینه ایدئال به خود اختصاص داده است (احمدی و همکاران، ۲۰۲۲؛ عربی و همکاران، ۲۰۲۳). در این پژوهش برای استخراج شاخص‌های ارزیابی عوامل پژوهش (چالش‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاری)، از روش مصاحبه با گروه‌های کانونی استفاده شد. خروجی جلسات هم‌اندیشی، چهار شاخص تخصص خبرگان در مورد عوامل پژوهش، شدت اهمیت (میزان اثرات چالش و منافع فرصت برای سرمایه‌گذار)، میزان قطعیت عوامل پژوهش (فرصت‌ها و چالش‌های پژوهش) و نهایتاً میزان کنترل‌پذیری (سیاست‌گذار و سرمایه‌گذار به چه میزان روی عامل مورد نظر کنترل دارد) بود. هر چقدر عامل مورد نظر دور از کنترل باشد، برای سیاست‌گذاری مناسب نیست. به‌جز شاخص قطعیت، تمامی شاخص‌ها دارای ماهیت مثبت و افزایشی هستند. در حقیقت هرچه میزان قطعیت عاملی کمتر باشد، برای سرمایه‌گذاری و سیاست‌گذاری مناسب‌تر است. وزن شاخص‌ها با روش بهترین-بدترین فازی محاسبه شد. بدین منظور پرسشنامه‌های مقایسه زوج بین خبرگان پخش شد و خبرگان، مهم‌ترین شاخص را با دیگر شاخص‌ها و سایر شاخص‌ها را با ضعیف‌ترین شاخص مقایسه کردند. کلیدی‌ترین شاخص، شدت اهمیت عامل بود و ضعیف‌ترین شاخص هم از نظر خبرگان، میزان تخصص خبرگان در باب هر عامل بود.

یافته‌های پژوهش

چالش‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در ورزش از طریق مرور تحلیلی پیشینه و مصاحبه با خبرگان پژوهش به دست آمد. در ابتدا تحقیقات مرتبط با چالش‌های سرمایه‌گذاری در ورزش در پایگاه‌های معتبر داخلی و خارجی در فاصله زمانی بین سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۴ مورد جستجو قرار گرفتند. کلیدواژه‌های جستجو در این پژوهش عبارتند از: سرمایه‌گذاری ورزشی، چالش‌های سرمایه‌گذاری و چالش‌های صنعت ورزش. مقالات استخراج شده پس از ارزیابی اولیه عنوان و چکیده، با مقیاس CASP ارزیابی و تحلیل شدند. در ابتدا ۹۶ مقاله از پایگاه‌های داخلی و خارجی استخراج شد. بعد از ارزیابی مقالات و حذف مقالات ضعیف، ۲۶ عنوان مقاله برای ارزیابی نهایی گزینش شدند. در پژوهش حاضر علاوه بر پیشینه، مصاحبه‌هایی هم با پنج نفر از خبرگان صورت گرفت و مصاحبه‌ها با تحلیل تم بررسی شدند. ۲۸ چالش از طریق مرور پیشینه و مصاحبه با خبرگان استخراج شد. این چالش‌ها در شش دسته اصلی شامل چالش‌های اقتصادی و مالی، چالش‌های حقوقی و قانونی، چالش‌های حکمرانی، چالش‌های فرهنگی و اجتماعی، چالش‌های سیاسی و چالش‌های زیرساختی طبقه‌بندی شدند. ۲۲ چالش از طریق پیشینه و شش چالش از طریق مصاحبه به دست آمد. میزان شاخص روایی محتوایی تمام چالش‌ها بالاتر از ۰/۸ بود که بیانگر روایی مناسب پرسشنامه‌های پژوهش (پرسشنامه‌های خبره‌سنجی و اولویت‌سنجی) است.

جدول ۲- چالش‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در حوزه ورزش

چالش‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در ورزش (اصلی)	چالش‌های فرعی	منابع پژوهش	شاخص روایی محتوایی
چالش‌های اقتصادی و مالی	امنیت پایین سرمایه‌گذاری در ایران	آگوئیاری-نوری و گارسیا-دل‌باریو (۲۰۱۹)؛ شعبانی و مرادی (۱۴۰۰)	۰/۸۳
	محدودیت‌های مالی ناشی از تحریم‌ها برای مبادلات پولی و بانکی	مصاحبه	۰/۸۱
	نوسانات نرخ ارز	دالوند و همکاران (۲۰۲۳)	۰/۸۴
	سودآوری پایین سرمایه‌گذاری ورزشی در کشور	مارین و لی (۲۰۲۰)	۰/۸۲
	ناپایداری محیط کلان اقتصادی	دالوند و همکاران (۱۴۰۱)	۰/۸۱
	بدهی زیاد باشگاه‌های ورزشی در ایران	غفوری یزدی و همکاران (۱۴۰۰)	۰/۸۹
	نرخ بالای تسهیلات بانکی در ایران	شعبانی و مرادی (۱۴۰۰)؛ کاشف، فرج‌زاده و بنی‌اسد (۱۳۹۲)	۰/۸۲

پژوهش‌های کاربردی در علوم ورزشی و سلامت

دوره ۳، شماره ۲، ۱۴۰۳

EISSN: 2821-2576

<https://jsports.qom.iau.ir>

۰/۹۱	دالوند و همکاران (۱۴۰۱)	تنوع کم روش‌های تأمین مالی در ایران	چالش‌های حقوقی و قانونی
۰/۹	غفوری یزدی و همکاران (۱۴۰۰)	مالکیت گسترده دولتی در بسیاری از نهادها و باشگاه‌های ورزشی	
۰/۸۸	غفوری یزدی و همکاران (۱۴۰۰)	تعارض پرداخت حق پخش با بسیاری از قوانین کشور	
۰/۸۳	علی‌یاری، سوادى و سایبانی (۱۴۰۰)	طولانی بودن صدور بسیاری از مجوزها	
۰/۸۲	نادریان و قدوسی (۱۳۹۴)	فقدان مشوق‌های مالیاتی و گمرکی برای سرمایه‌گذاران ورزشی	
۰/۸۴	کشاوری و همکاران (۱۳۹۵)	مشکلات حقوقی مربوط به ورود ورزش به بازار سرمایه	
۰/۸۲	یو (۲۰۲۲)؛ عبدالمالکی و همکاران (۲۰۲۲)	به رسمیت نشناختن حق مالکیت مادی و معنوی باشگاه‌های ورزشی	چالش‌های حکمرانی
۰/۸۹	خسروی‌زاده، بهرامی و حقدادی (۱۳۹۳)	شفافیت کم در بخش ورزش کشور	
۰/۹	نادریان و قدوسی (۱۳۹۴)	دانش کم مدیران ورزشی در مورد مباحث فنی و مدیریتی ورزش	
۰/۸۳	خسروی‌زاده، بهرامی و حقدادی (۱۳۹۳)	عدم دسترسی به اطلاعات مالی و اطلاعاتی بخش ورزش	
۰/۸۵	مصاحبه	فساد گسترده در بخش ورزش کشور	
۰/۸۲	کشاوری و همکاران (۱۳۹۵)	بی‌ثباتی مدیریت در بخش ورزش کشور	
۰/۸۱	مصاحبه	نگرش منفی فعالان اقتصادی به سرمایه‌گذاری در حوزه ورزش	چالش‌های فرهنگی و اجتماعی

پژوهش‌های کاربردی در علوم ورزشی و سلامت

دوره ۳، شماره ۲، ۱۴۰۳

EISSN: 2821-2576

https://jsports.qom.iau.ir

۰/۸۴	مصاحبه	حساسیت برخی گروه‌های سنتی به ورزش، بویژه ورزش بانوان	
۰/۸۳	ریچی (۲۰۱۵)؛ سویلند (۲۰۲۰)؛ اولیورو (۲۰۲۲)	حضور کم شرکت‌ها و نهادهای بین‌المللی در ورزش ایران	چالش‌های سیاسی
۰/۹۱	آچامپونگ و همکاران (۲۰۲۳)	عدم برگزاری رویدادهای بین‌المللی ورزشی در ایران	
۰/۸۲	مهدوی خانقاه، رضوی و امیرنژاد (۱۴۰۲)	دخالت گسترده دولت در بسیاری از نهادها و باشگاه‌های ورزشی	
۰/۸۷	مصاحبه	فرسودگی بسیاری از استادیوم‌ها و زیرساخت‌های ورزشی	چالش‌های زیرساختی
۰/۸۳	آکواه-سم (۲۰۲۱)، عسکریان؛ گنج‌خانلو و طهماسبی (۱۳۹۹)	بودجه کم ورزش و تربیت بدنی در ایران	
۰/۹۳	مصاحبه	عدم امکان ورود بسیاری از فناوری‌ها، مواد اولیه و محصولات ورزشی به کشور	

در ادامه فرصت‌های سرمایه‌گذاری هم از طریق مرور پیشینه و مصاحبه با خبرگان استخراج شد. شاخص روایی محتوایی هم برای این عوامل محاسبه گردید و این شاخص برای تمامی فرصت‌های پژوهش، بیشتر از ۰/۸ بود. جدول (۳) فهرست فرصت‌های سرمایه‌گذاری را در بخش ورزش ایران نشان می‌دهد.

جدول ۳- فرصت‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در حوزه ورزش

شاخص روایی محتوایی	منابع پژوهش	فرصت‌های سرمایه‌گذاری در بخش ورزش
۰/۸۲	شمیس و فتیحی (۲۰۲۰)	تولید محصولات ورزشی
۰/۹۳	دونت و گریگوری (۲۰۱۷)	راه‌اندازی شرکت‌های ارائه‌دهنده مشاوره ورزشی به ورزشکاران حرفه‌ای
۰/۸۲	سعیدی و موسوی (۱۴۰۲)	سرمایه‌گذاری در باشگاه‌های ورزشی حرفه‌ای
۰/۸۱	مصاحبه	راه‌اندازی سالن‌های ورزشی بانوان
۰/۸۴	ژانگ ^۱ و همکاران (۲۰۱۸)	تأسیس فروشگاه‌های ورزشی
۰/۹۲	پرواز و عیدی (۲۰۲۳)؛ خسروی‌پور، ریحانی و تسلیمی (۱۴۰۱)	استارت‌آپ‌های ارائه‌کننده فناوری‌های دیجیتال در بخش ورزش
۰/۹۱	راتونی و همکاران ^۲ (۲۰۱۸)	تولید و صادرات محصولات هوشمند ورزشی

¹ Zhang

² Ráthonyi, Müller & Rathonyi-Odor

پژوهش‌های کاربردی در علوم ورزشی و سلامت

دوره ۳، شماره ۲، ۱۴۰۳

EISSN: 2821-2576

<https://jsports.qom.iau.ir>

۰/۹۳	پورتر ^۱ (۲۰۲۰)	تأسیس مراکز آموزشی برای برگزاری دوره‌های مربی‌گری در رشته‌های مختلف
۰/۹۲	انرایت و گارد ^۲ (۲۰۱۶)	تولید محتوای الکترونیکی در حوزه ورزش
۰/۸۵	موتیلال (۲۰۱۲)	راه‌اندازی مدارس فوتبال و دیگر رشته‌های ورزشی برای نوجوانان
۰/۸۲	مصاحبه	تأسیس دهکده‌های تفریحی و سرگرمی
۰/۸۴	جینی ^۳ و همکاران (۲۰۱۸)	تهیه و تولید بازی‌های رایانه‌ای ورزشی
۰/۹۱	موتیلال ^۴ (۲۰۱۲)	شرکت‌های استعدادیابی
۰/۸۳	پیتز ^۵ و همکاران (۲۰۲۱)	شرکت‌های ارائه دهنده مشاوره به باشگاه‌های ورزشی در مورد جذب بازیکن و مربی
۰/۸۵	مصاحبه	شرکت‌های برگزارکننده کنفرانس‌ها و همایش‌های ورزشی در سطح ملی و بین‌المللی
۰/۸۱	انرایت و گارد (۲۰۱۶)	تهیه برنامه‌های ورزشی تلویزیونی و اینترنتی
۰/۸۳	ژانگ و همکاران (۲۰۱۸)	شرکت‌های تبلیغات ورزشی و سرگرمی
۰/۸۴	پیتز و همکاران (۲۰۲۱)	شرکت‌های جذب اسپانسر و حامیان مالی
۰/۹	پورتر (۲۰۲۰)	شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات ورزشی سالمندان
۰/۹۲	لاندونو ^۶ و همکاران (۲۰۲۱)	آژانس‌های گردشگری ورزشی
۰/۸۱	سعیدی و موسوی (۱۴۰۲)	کلینیک‌های تخصصی پزشکی ورزشی

۲۸ چالش استخراج شده از مرور ادبیات و مصاحبه با خبرگان سرمایه‌گذاری ورزشی با کاربری روش دلفی فازی غربال شدند. در این مرحله ۱۸ چالش سرمایه‌گذاری از تحلیل‌ها حذف شده و ۱۰ چالش برای رتبه‌بندی نهایی انتخاب شدند. چالش‌هایی که دارای عدد دیفازی بیشتر از ۰/۷ بودند، جهت اولویت‌بندی نهایی با کپراس در نظر گرفته شدند. در پژوهش حاضر، ۱۰ چالش دارای عدد دیفازی بیشتر از ۰/۷ بودند. عدد ۰/۷ حد آستانه برای ارزیابی اولیه و غربال چالش‌های سرمایه‌گذاری ورزشی در نظر گرفته شد. در اکثر تحقیقات، حد آستانه عددی بین ۰/۵ تا ۰/۷ است که در پژوهش حاضر، عدد ۰/۷ به‌عنوان حد آستانه در نظر گرفته شد. جدول شماره (۴)، فهرست چالش‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در ورزش به‌همراه عدد دیفازی آن‌ها را نشان می‌دهد.

¹ Porter

² Enright & Gard

³ Jenny

⁴ Mothilall

⁵ Pittz

⁶ Londoño

جدول ۴- عدد دیفازی چالش‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در ورزش

چالش‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در ورزش	میانگین نظرات خبرگان			عدد دیفازی شده
	حد پایین	میانه	حد بالا	
امنیت پایین سرمایه‌گذاری در ایران	۰/۴۲	۰/۴۸	۰/۵۳	۰/۴۸
محدودیت‌های مالی ناشی از تحریم‌ها برای مبادلات پولی و بانکی	۰/۳۷	۰/۴۴	۰/۵	۰/۴۴
نوسانات نرخ ارز	۰/۴	۰/۴۳	۰/۵۱	۰/۴۵
سودآوری پایین سرمایه‌گذاری ورزشی در کشور	۰/۴۴	۰/۵۲	۰/۶	۰/۵۲
ناپایداری محیط کلان اقتصادی	۰/۳۸	۰/۴۳	۰/۵	۰/۴۴
بدهی زیاد باشگاه‌های ورزشی در ایران	۰/۸۳	۰/۸۲	۰/۸۸	۰/۸۱
نرخ بالای تسهیلات بانکی در ایران	۰/۳۴	۰/۴	۰/۴۳	۰/۳۹
تنوع کم روش‌های تأمین مالی در ایران	۰/۷۷	۰/۸۵	۰/۹	۰/۸۴
مالکیت گسترده دولتی در بسیاری از نهادها و باشگاه‌های ورزشی	۰/۸	۰/۸۷	۰/۹۳	۰/۸۷
تعارض پرداخت حق پخش با بسیاری از قوانین کشور	۰/۷۶	۰/۸۸	۰/۹۵	۰/۸۶
طولانی بودن صدور بسیاری از مجوزها	۰/۴۲	۰/۴۸	۰/۵۴	۰/۴۸
فقدان مشوق‌های مالیاتی و گمرکی برای سرمایه‌گذاران ورزشی	۰/۵	۰/۵۴	۰/۵۷	۰/۵۴
مشکلات حقوقی مربوط به ورود ورزش به بازار سرمایه	۰/۴۱	۰/۴۶	۰/۵۴	۰/۴۷
به رسمیت نشناختن حق مالکیت مادی و معنوی باشگاه‌های ورزشی	۰/۳۸	۰/۴۴	۰/۴۹	۰/۴۴
شفافیت کم در بخش ورزش کشور	۰/۷۵	۰/۸۳	۰/۹۲	۰/۸۳
دانش کم مدیران ورزشی در مورد مباحث فنی و مدیریتی ورزش	۰/۷۷	۰/۸۲	۰/۹۱	۰/۸۳
عدم دسترسی به اطلاعات مالی و اطلاعاتی بخش ورزش	۰/۴	۰/۴۵	۰/۵۲	۰/۴۶
فساد گسترده در بخش ورزش کشور	۰/۳۶	۰/۴۱	۰/۴۷	۰/۴۱
بی‌ثباتی مدیریت در بخش ورزش کشور	۰/۴۶	۰/۵۳	۰/۶	۰/۵۳
اعتماد کم نهادهای مالی و اقتصادی به طرح‌های ورزشی	۰/۷۸	۰/۸۵	۰/۹	۰/۸۴
نگرش منفی فعالان اقتصادی به سرمایه‌گذاری در حوزه ورزش	۰/۲۹	۰/۳۶	۰/۴	۰/۳۵
حساسیت برخی گروه‌های سنتی به ورزش، بویژه ورزش بانوان	۰/۴	۰/۴۵	۰/۵۳	۰/۴۶

پژوهش‌های کاربردی در علوم ورزشی و سلامت

دوره ۳، شماره ۲، ۱۴۰۳

EISSN: 2821-2576

<https://jsports.qom.iau.ir>

حضور کم شرکت‌ها و نهادهای بین‌المللی در ورزش ایران	۰/۲۶	۰/۳۳	۰/۳۷	۰/۳۲
عدم برگزاری رویدادهای بین‌المللی ورزشی در ایران	۰/۷۳	۰/۸	۰/۸۵	۰/۷۹
دخالت گسترده دولت در بسیاری از نهادها و باشگاه‌های ورزشی	۰/۴۱	۰/۴۷	۰/۵۴	۰/۴۷
فرسودگی بسیاری از استادیوم‌ها و زیرساخت‌های ورزشی	۰/۷۵	۰/۸۳	۰/۹۴	۰/۸۴
بودجه کم ورزش و تربیت بدنی در ایران	۰/۲۴	۰/۲۹	۰/۳۵	۰/۲۹
عدم امکان ورود بسیاری از فناوری‌ها، مواد اولیه و محصولات ورزشی به کشور	۰/۷۱	۰/۷۷	۰/۸۹	۰/۷۹

در ادامه فرصت‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در ورزش هم با روش دلفی فازی تحلیل و بررسی شدند. بدین منظور پرسشنامه‌های خبره‌سنجی بین خبرگان سرمایه‌گذاری ورزشی توزیع شد و خبرگان، نظر خود را در مورد اهمیت هر فرصت سرمایه‌گذاری در طیف پنج درجه فازی بیان کردند. هشت فرصت دارای عدد دیفازی بالاتر از ۰/۷ بودند و برای اولویت‌بندی نهایی انتخاب شدند. جدول شماره (۵)، خروجی عدد دیفازی را برای فرصت‌های سرمایه‌گذاری نشان می‌دهد.

جدول ۵- عدد دیفازی فرصت‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در ورزش

فرصت‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در ورزش	میانگین نظرات خبرگان			عدد دیفازی شده
	حد پایین	میانه	حد بالا	
تولید محصولات ورزشی	۰/۲۷	۰/۳۳	۰/۳۸	۰/۳۳
راه‌اندازی شرکت‌های ارائه‌دهنده مشاوره ورزشی به ورزشکاران حرفه‌ای	۰/۷۳	۰/۸	۰/۸۵	۰/۷۹
سرمایه‌گذاری در باشگاه‌های ورزشی حرفه‌ای	۰/۳۵	۰/۴۱	۰/۴۸	۰/۴۱
راه‌اندازی سالن‌های ورزشی بانوان	۰/۴۲	۰/۴۸	۰/۵۲	۰/۴۷
تأسیس فروشگاه‌های ورزشی	۰/۴۳	۰/۴۷	۰/۵۳	۰/۴۸
استارت‌آپ‌های ارائه‌کننده فناوری‌های دیجیتال در بخش ورزش	۰/۷۹	۰/۸۷	۰/۹۵	۰/۸۷
تولید و صادرات محصولات هوشمند ورزشی	۰/۷۶	۰/۸۲	۰/۹	۰/۸۳
تأسیس مراکز آموزشی برای برگزاری دوره‌های مربی‌گری در رشته‌های مختلف	۰/۸	۰/۸۷	۰/۹۳	۰/۸۷
تولید محتوای الکترونیکی در حوزه ورزش	۰/۸۱	۰/۸۸	۰/۹۶	۰/۸۸
راه‌اندازی مدارس فوتبال و دیگر رشته‌های ورزشی برای نوجوانان	۰/۲۹	۰/۳۳	۰/۴	۰/۳۴
تأسیس دهکده‌های تفریحی و سرگرمی	۰/۴۱	۰/۴۵	۰/۵۳	۰/۴۶

پژوهش‌های کاربردی در علوم ورزشی و سلامت

دوره ۳، شماره ۲، ۱۴۰۳

EISSN: 2821-2576

<https://jsports.qom.iau.ir>

تهیه و تولید بازی‌های رایانه‌ای ورزشی	۰/۴۸	۰/۵۵	۰/۶	۰/۵۴
شرکت‌های استعدادیابی	۰/۷۶	۰/۸۴	۰/۹	۰/۸۳
شرکت‌های ارائه‌دهنده مشاوره به باشگاه‌های ورزشی در مورد جذب بازیکن و مربی	۰/۴	۰/۴۵	۰/۵۲	۰/۴۶
شرکت‌های برگزارکننده کنفرانس‌ها و همایش‌های ورزشی در سطح ملی و بین‌المللی	۰/۴۲	۰/۴۸	۰/۵۳	۰/۴۸
تهیه برنامه‌های ورزشی تلویزیونی و اینترنتی	۰/۳۶	۰/۴۲	۰/۴۸	۰/۴۲
شرکت‌های تبلیغات ورزشی و سرگرمی	۰/۳۷	۰/۴۴	۰/۵۱	۰/۴۴
شرکت‌های جذب اسپانسر و حامیان مالی	۰/۴	۰/۴۷	۰/۵۳	۰/۴۷
شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات ورزشی سالمندان	۰/۷۴	۰/۸۱	۰/۸۵	۰/۸۰
آژانس‌های گردشگری ورزشی	۰/۸۳	۰/۸۷	۰/۹۲	۰/۸۷
کلینیک‌های تخصصی پزشکی ورزشی	۰/۳۴	۰/۴۱	۰/۴۸	۰/۴۱

سپس چالش‌ها و فرصت‌های غربال شده با کاربست روش کپراس، اولویت‌بندی شدند. در این راستا بایستی نظرات خبرگان در قالب یک طیف ۱۰ تایی در مورد هر عامل (چالش‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاری) براساس چهار شاخص میزان تخصص خبرگان در مورد عامل موردنظر، شدت اهمیت هر عامل، میزان قطعیت هر عامل و میزان کنترل‌پذیری عامل مورد نظر اخذ شود. این داده‌ها با فرمول میانگین حسابی، ادغام شدند و ماتریس تصمیم تلفیقی به دست آمد. مقادیر این ماتریس، با فرمول خطی نرمال شدند و سپس با ضرب وزن شاخص‌ها در ماتریس نرمال، ماتریس نرمال موزون به دست آمد. وزن شاخص‌ها با تکنیک بهترین-بدترین فازی استخراج شد. جدول شماره (۶)، وزن‌های فازی و قطعی هر یک از شاخص‌های ارزیابی عوامل پژوهش (چالش‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در ورزش) را نشان می‌دهد.

جدول ۶- وزن‌های شاخص‌های ارزیابی عوامل پژوهش

وزن قطعی	وزن فازی	شاخص‌های ارزیابی عوامل پژوهش (چالش‌ها و فرصت‌ها)
۰/۲۲	[۰/۱۸, ۰/۲۲, ۰/۲۶]	میزان تخصص خبرگان در مورد عامل موردنظر (C ₁)
۰/۳	[۰/۲۶, ۰/۳, ۰/۳۵]	شدت اهمیت عوامل پژوهش (C ₂)
۰/۲۳	[۰/۱۹, ۰/۲۳, ۰/۲۶]	میزان قطعیت عوامل پژوهش (C ₃)
۰/۲۵	[۰/۲۲, ۰/۲۵, ۰/۲۹]	میزان کنترل‌پذیری (C ₄)

از میان این شاخص‌ها، شاخص میزان قطعیت یک شاخص منفی و کاهش است؛ یعنی هرچه قطعیت عاملی بیشتر باشد، اهمیت آن عامل کمتر خواهد بود. در صورتی که سایر شاخص‌ها، شاخص‌های مثبت و افزایشی هستند، یعنی هرچه مقدار عاملی در این شاخص‌ها بیشتر باشد، آن عامل برای سیاست‌گذار و تصمیم‌ساز مهم‌تر خواهد بود. در این قسمت، نوبت به تعیین اولویت چالش‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی با استفاده از این شاخص‌ها می‌رسد. جدول شماره (۷)، ماتریس میانگین نظر ۱۰ خبره را در مورد اهمیت ۱۰ چالش غربال شده نشان می‌دهد. خبرگان نظرات خود را در یک طیف ۱۰ تایی از اهمیت بسیار کم تا بسیار زیاد در مورد چالش‌های پژوهش بر مبنای شاخص‌های چهارگانه بیان کردند. نهایتاً نظرات خبرگان با استفاده از میانگین حسابی تلفیق شد. جدول شماره (۷)، میانگین نظرات خبرگان در مورد چالش‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در ورزش را براساس شاخص‌های چهارگانه نشان می‌دهد.

جدول ۷- ماتریس میانگین نظرات خبرگان در مورد چالش‌های سرمایه‌گذاری

چالش‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در ورزش	شدت اهمیت	میزان قطعیت	میزان تخصص خبرگان	میزان کنترل پذیری
بدهی زیاد باشگاه‌های ورزشی در ایران	7.6	5.1	7.9	6.4
تنوع کم روش‌های تأمین مالی در ایران	8.2	7.8	9.1	9.2
مالکیت گسترده دولتی در بسیاری از نهادها و باشگاه‌های ورزشی	9.2	4.3	8.8	6.3
تعارض پرداخت حق پخش با بسیاری از قوانین کشور	6.7	7.8	8.2	6.9
شفافیت کم در بخش ورزش کشور	7.9	6.4	8.3	7.3
دانش کم مدیران ورزشی در مورد مباحث فنی و مدیریتی ورزش	3.6	8.4	4.2	3.5
اعتماد کم نهادهای مالی و اقتصادی به طرح‌های ورزشی	7.4	6.8	6.9	8.1
عدم برگزاری رویدادهای بین‌المللی ورزشی در ایران	4.2	8.1	2.9	2.4
فروودگی بسیاری از استادیوم‌ها و زیرساخت‌های ورزشی	4.9	4.7	5.3	4.8
عدم امکان ورود بسیاری از فناوری‌ها، مواد اولیه و محصولات ورزشی به کشور	6.1	5.3	5.2	4.8

در ادامه باید داده‌های ماتریس تصمیم، نرمال شوند. برای نرمال‌سازی، مقادیر ماتریس تصمیم بر حاصل جمع ستونی مربوط به هر شاخص، تقسیم می‌شوند. جدول (۸)، مقادیر ماتریس نرمال چالش‌های سرمایه‌گذاری در بخش ورزش را نشان می‌دهد.

جدول ۸- مقادیر ماتریس نرمال چالش‌های سرمایه‌گذاری

چالش‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در ورزش	شدت اهمیت	میزان قطعیت	میزان تخصص خبرگان	میزان کنترل پذیری
بدهی زیاد باشگاه‌های ورزشی در ایران	0.116	0.079	0.118	0.107
تنوع کم روش‌های تأمین مالی در ایران	0.125	0.121	0.136	0.154
مالکیت گسترده دولتی در بسیاری از نهادهای و باشگاه‌های ورزشی	0.14	0.066	0.132	0.106
تعارض پرداخت حق پخش با بسیاری از قوانین کشور	0.102	0.121	0.123	0.116
شفافیت کم در بخش ورزش کشور	0.12	0.099	0.124	0.122
دانش کم مدیران ورزشی در مورد مباحث فنی و مدیریتی ورزش	0.055	0.13	0.063	0.059
اعتماد کم نهادهای مالی و اقتصادی به طرح‌های ورزشی	0.112	0.105	0.103	0.136
عدم برگزاری رویدادهای بین‌المللی ورزشی در ایران	0.064	0.125	0.043	0.04
فرسودگی بسیاری از استادیوم‌ها و زیرساخت‌های ورزشی	0.074	0.073	0.079	0.08
عدم امکان ورود بسیاری از فناوری‌ها، مواد اولیه و محصولات ورزشی به کشور	0.093	0.082	0.078	0.08

سپس وزن نظر شاخص‌های پژوهش در مقادیر ماتریس نرمال ضرب می‌شود. از ضرب داده‌های ماتریس نرمال در وزن هر شاخص، ماتریس نرمال موزون به دست می‌آید. ماتریس نرمال موزون ملاک محاسبه شاخص‌های ارزیابی روش کپراس است.

جدول ۹- مقادیر ماتریس نرمال موزون چالش‌های سرمایه‌گذاری

چالش‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در ورزش	شدت اهمیت (۰/۳)	میزان قطعیت (۰/۲۳)	میزان تخصص خبرگان (۰/۲۲)	میزان کنترل‌پذیری (۰/۲۵)
بدهی زیاد باشگاه‌های ورزشی در ایران	0.035	0.018	0.026	0.027
تنوع کم روش‌های تأمین مالی در ایران	0.038	0.028	0.03	0.039
مالکیت گسترده دولتی در بسیاری از نهادهای و باشگاه‌های ورزشی	0.042	0.015	0.029	0.027
تعارض پرداخت حق پخش با بسیاری از قوانین کشور	0.031	0.028	0.027	0.029
شفافیت کم در بخش ورزش کشور	0.036	0.023	0.027	0.031
دانش کم مدیران ورزشی در مورد مباحث فنی و مدیریتی ورزش	0.017	0.03	0.014	0.015
اعتماد کم نهادهای مالی و اقتصادی به طرح‌های ورزشی	0.034	0.024	0.023	0.034
عدم برگزاری رویدادهای بین‌المللی ورزشی در ایران	0.019	0.029	0.009	0.01
فرسودگی بسیاری از استادیوم‌ها و زیرساخت‌های ورزشی	0.022	0.017	0.017	0.02
عدم امکان ورود بسیاری از فناوری‌ها، مواد اولیه و محصولات ورزشی به کشور	0.028	0.019	0.017	0.02

مقادیر Sz_+ و Sz_- براساس فرمول‌های گام چهارم، به‌دست می‌آیند. مقدار اهمیت نسبی Qz چالش‌های سرمایه‌گذاری در ورزش براساس دو شاخص Sz_+ و Sz_- با توجه به فرمول گام پنجم محاسبه می‌شود. هرچه مقدار Qz برای عاملی بیشتر باشد، آن عامل اولویت بالاتری خواهد داشت. نهایتاً شاخص Nz از تقسیم اهمیت نسبی هر عامل بر بالاترین مقدار Qz ، ضرب در عدد ۱۰۰ محاسبه می‌شود. هرچه مقدار این عدد بیشتر باشد، عامل مزبور دارای اولویت بیشتری خواهد بود. جدول شماره (۱۰)، معیارهای مورد نظر را برای چالش‌های سرمایه‌گذاری در بخش ورزش نشان می‌دهد.

جدول ۱۰- معیارهای ارزیابی روش کپراس برای چالش‌های سرمایه‌گذاری

رتبه هر چالش	N_j	Q_j	S_{j-}	S_{j+}	چالش‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در ورزش
3	88	0.116	0.018	0.088	بدهی زیاد باشگاه‌های ورزشی در ایران
2	95	0.125	0.028	0.107	تنوع کم روش‌های تأمین مالی در ایران
1	100	0.132	0.015	0.098	مالکیت گسترده دولتی در بسیاری از نهادها و باشگاه‌های ورزشی
6	80	0.105	0.028	0.087	تعارض پرداخت حق پخش با بسیاری از قوانین کشور
4	88	0.116	0.023	0.094	شفافیت کم در بخش ورزش کشور
9	48	0.063	0.03	0.046	دانش کم مدیران ورزشی در مورد مباحث فنی و مدیریتی ورزش
5	85	0.112	0.024	0.091	اعتماد کم نهادهای مالی و اقتصادی به طرح‌های ورزشی
10	42	0.055	0.029	0.038	عدم برگزاری رویدادهای بین‌المللی ورزشی در ایران
8	67	0.089	0.017	0.059	فارسودگی بسیاری از استادیوم‌ها و زیرساخت‌های ورزشی
7	70	0.092	0.019	0.065	عدم امکان ورود بسیاری از فناوری‌ها، مواد اولیه و محصولات ورزشی به کشور

با توجه به نتایج جدول شماره (۱۰)، چالش‌های مالکیت گسترده دولتی در بسیاری از نهادها و باشگاه‌های ورزشی، تنوع کم روش‌های تأمین مالی در ایران، بدهی زیاد باشگاه‌های ورزشی در ایران، شفافیت کم در بخش ورزش کشور و اعتماد کم نهادهای مالی و اقتصادی به طرح‌های ورزشی، به ترتیب دارای بیشترین اولویت بودند. در ادامه فرصت‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در ورزش هم با روش کپراس اولویت‌بندی شد. نتایج اولویت‌بندی فرصت‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در ورزش در جدول شماره (۱۱) آمده است. رتبه‌بندی روی فرصت‌های غربال شده انجام شد.

جدول ۱۱- معیارهای ارزیابی روش کپراس برای فرصت‌های سرمایه‌گذاری

رتبه هر فرصت	N_j	Q_j	S_{j-}	S_{j+}	فرصت‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در ورزش
6	62	0.103	0.03	0.076	راه‌اندازی شرکت‌های ارائه‌دهنده مشاوره ورزشی به ورزشکاران حرفه‌ای
3	89	0.148	0.026	0.117	استارت‌آپ‌های ارائه‌کننده فناوری‌های دیجیتال در بخش ورزش
1	100	0.167	0.021	0.129	تولید و صادرات محصولات هوشمند ورزشی
8	53	0.089	0.034	0.065	تأسیس مراکز آموزشی برای برگزاری دوره‌های مربی‌گری در رشته‌های مختلف
2	94	0.157	0.027	0.127	تولید محتوای الکترونیکی در حوزه ورزش
7	60	0.1	0.035	0.077	شرکت‌های استعدادیابی
4	80	0.134	0.028	0.105	شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات ورزشی سالمندان
5	62	0.104	0.029	0.076	آژانس‌های گردشگری ورزشی

با توجه به معیارهای ارزیابی روش کپراس برای فرصت‌های سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در ورزش، فرصت‌های اولویت‌دار عبارتند از: تولید و صادرات محصولات هوشمند ورزشی، تولید محتوای الکترونیکی در حوزه ورزش، استارت‌آپ‌های ارائه‌کننده فناوری‌های دیجیتال در بخش ورزش و شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات ورزشی سالمندان.

نتیجه‌گیری

صنعت ورزش فرصت‌های جذابی برای سرمایه‌گذاران در همه جای دنیا دارد، با این وجود در کشور ایران چالش‌هایی وجود دارد که امکان بهره‌برداری از این فرصت‌ها را نمی‌دهد. تحقیق حاضر درصدد شناسایی و اولویت‌بندی چالش‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ورزش ایران بود. بیشتر تحقیقات انجام شده روی چالش‌ها تمرکز کرده و فرصت‌ها را نادیده گرفته‌اند. در تحقیقاتی که فرصت‌ها بررسی شده، صرفاً به فرصت‌های سرمایه‌گذاری نگاهی بومی و محلی وجود دارد. مرور تحقیقات گذشته بیانگر آن است که تحقیقات کمی به‌صورت همزمان چالش‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاری در ورزش را بررسی کرده‌اند. پژوهش حاضر در سه مرحله انجام شد. در گام نخست چالش‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاری در ورزش از طریق مرور ادبیات و مصاحبه با خبرگان استخراج گردید. ۲۸ چالش و ۲۱ فرصت به‌دست آمد. استفاده همزمان از متون پیشینه و نظرات تخصصی خبرگان به غنای عوامل استخراجی کمک کرد. در گام بعدی با توزیع پرسشنامه‌های خبره‌سنجی و روش دلفی فازی، عوامل پژوهش مورد ارزیابی اولیه و غربال قرار گرفتند. ۱۰ چالش و هشت فرصت از نظر عدد دیفازی، وضعیت مطلوبی داشتند و برای اولویت‌بندی نهایی انتخاب شدند. در گام سوم، عوامل استخراج شده به‌طور جداگانه با توزیع پرسشنامه‌های اولویت‌سنجی و روش کپراس اولویت‌بندی شدند. در بین چالش‌های پژوهش، چالش‌های مالکیت گسترده دولتی در بسیاری از نهادها و باشگاه‌های ورزشی، تنوع کم روش‌های تأمین مالی در ایران و بدهی زیاد باشگاه‌های ورزشی در ایران دارای بیشترین اولویت بودند. در بین فرصت‌ها، دو فرصت تولید و صادرات محصولات هوشمند ورزشی و تولید محتوای الکترونیکی در حوزه ورزش اولویت بالایی داشتند. برای ارائه پیشنهادی کاربردی، چالش‌ها و فرصت‌های اولویت‌دار در جلسات گروه‌های کانونی مورد بحث قرار گرفتند و نتیجه این جلسات، پیشنهادی کاربردی پژوهش بود. بخش بانکی در ایران عمدتاً در ارائه تسهیلات، واحدهای بزرگ صنعتی مثل صنایع مس و فولاد را در اولویت قرار می‌دهد و بانک‌ها عمدتاً به بخش ورزش بدبین هستند. این موضوع باعث می‌شود تا سرمایه‌گذاران تمایلی به سرمایه‌گذاری در بخش ورزش نداشته باشند. این موضوع زمانی اهمیت پیدا می‌کند که بدانیم اغلب باشگاه‌های ایرانی بدهی‌های کلانی دارند. در این زمینه علاوه بر افزایش توان کارشناسی بانک‌ها با کمک فین‌تک‌ها، می‌توان از ظرفیت فین‌تک‌های تأمین مالی برای تنوع‌بخشی به روش‌های تأمین مالی استفاده کرد. برای مثال روش تأمین مالی جمعی یکی از ابزارهای تأمین مالی فین‌تک‌ها است که اتفاقاً برای طرح‌های کوچک‌مقیاس ورزشی بسیار مناسب است. بازار سرمایه هم در تنوع‌بخشی به ابزارهای تأمین مالی نقش مهمی دارد. نکته دیگر، توجه به حکمرانی خوب و تقویت سازوکارهای راهبری شرکتی در حوزه ورزش است. نبود اطلاعات درست و دقیق، شفافیت پایین، مداخله گسترده دولت در تصمیمات حوزه ورزش و حضور مدیران غیرورزشی، نقش مهمی در ایجاد فساد و رانت در ورزش داشته است. در این زمینه تقویت پایگاه‌های اطلاعاتی قدرتمند از طریق فناوری‌هایی مثل هوش کسب‌وکار، قانون‌گذاری برای کاهش نقش دولت در ورزش، حمایت از حضور مدیران متخصص در بخش ورزش و استخراج شاخص‌های حکمرانی خوب در ورزش، باعث جلب‌نظر سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی خواهد شد. در سال‌های اخیر، مدل‌های جدید کسب‌وکار در ورزش به مدد پیشرفت هوش مصنوعی و فناوری‌های دیجیتال، پیشرفت چشمگیری داشته‌اند. استفاده از فناوری‌های دیجیتال مبتنی بر انقلاب صنعتی نسل چهارم مانند اینترنت اشیا، کلان‌داده‌ها و بلاک‌چین، نقش مهمی در هوشمندسازی ورزش، بهبود شفافیت در ورزش، توسعه قراردادهای هوشمند در ورزش و یادگیری اثربخش خواهد شد. برای مثال در بسیاری از رشته‌های ورزشی می‌توان از قابلیت‌های فناوری متاورس استفاده کرد. کسب‌وکارها و استارت‌آپ‌های بسیاری به مدد این فناوری‌ها می‌توانند در بخش ورزش ارزش افزوده ایجاد کنند.

منابع

- امامی، ابوالفضل؛ امامی، فرشاد؛ افشاری، مصطفی (۱۳۹۹). مدل پارادایمی توسعه سرمایه‌گذاری در ورزش. مدیریت ورزشی، ۱۲(۳)، ص ۷۵۹-۷۸۸.
- جلایی، سید عبدالمجید؛ بخشنده، حسین؛ اسمعیلی، محسن؛ رسولی، مهدی (۱۳۹۷). نقش منابع انسانی در رشد اقتصادی صنعت ورزش ایران. مطالعات مدیریت ورزشی، ۱۰(۴۸)، ص ۶۷-۸۸.
- خسروی‌پور، زهره؛ ریحانی، محمد؛ تسلیمی، زهرا (۱۴۰۱). بررسی تأمین مالی استارت‌آپ‌های ورزشی. مطالعات مدیریت ورزشی، ۱۳(۶۹)، ص ۱-۳۲.
- خسروی‌زاده، اسفندیار؛ بهرامی، علیرضا؛ حقدادی، عابد (۱۳۹۳). موانع سرمایه‌گذاری و مشارکت بخش خصوصی در ورزش استان مرکزی. مطالعات مدیریت ورزشی، ۶(۲۴)، ص ۲۰۷-۲۲۲.
- دالوند، حسین؛ جهانگیرنیا، حسین؛ ملکی، محمدحسن؛ صفا، مژگان (۱۴۰۱). آینده‌پژوهی سرمایه‌گذاری در حوزه ورزش با تأکید بر متغیرهای ریسک با رویکرد سناریونگاری. پژوهش در ورزش تربیتی، ۱۰(۲۸)، ص ۱۳۳-۱۶۰.
- سعیدی، الهام؛ موسوی، اسفندیار (۱۴۰۲). شناسایی فرصت‌های سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ورزش استان البرز. مطالعات بازاریابی ورزشی، ۴(۴)، ص ۱۳۹-۱۱۹.
- شعبانی، عباس؛ مرادی، سجد (۱۴۰۰). موانع واگذاری اماکن ورزشی وزارت ورزش و جوانان به بخش خصوصی (مطالعه موردی استان قزوین). رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی، ۹(۳۵)، ص ۱۴۹-۱۵۹.
- عسکریان، فریبا؛ گنج‌خانلو، جعفر؛ طهماسبی، فرامرز (۱۳۹۹). تأثیر مخارج مالی دولت ایران بر سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در کارگاه‌های تولید کالاها و ورزشی. مطالعات مدیریت ورزشی، ۱۲(۵۹)، ص ۷۳-۹۰.
- علی‌یاری، مصطفی؛ سوادی، مهدی؛ سایبانی، حمیدرضا (۱۴۰۰). اولویت‌بندی مولفه‌های سرمایه‌گذاری بخش خصوصی با تأکید بر رویدادهای ورزشی ملی و بین‌المللی. مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، ۲۰(۵۱)، ص ۲۷۳-۲۹۲.
- غفوری یزدی، مهدی؛ علی‌دوست قهفرخی، ابراهیم؛ خبیری، محمد؛ سجادی، نصرالله (۱۴۰۰). شناسایی موانع تأمین مالی در ورزش حرفه‌ای ایران. پژوهش‌های فیزیولوژی و مدیریت در ورزش، ۱۳(۲)، ص ۷۱-۹۱.
- کاشف، سیدمحمد؛ فرج‌زاده، شهروز؛ بنی‌اسد، مهدی (۱۳۹۲). بررسی عوامل تأثیرگذار بر میزان اشتغال‌زایی بخش خصوصی در صنعت ورزش. پژوهش‌های فیزیولوژی و مدیریت در ورزش، ۵(۴)، ص ۸۹.
- کشاوری، لقمان؛ فراهانی، ابوالفضل؛ موسوی جهرمی، یگانه؛ فرازینی، فاتح (۱۳۹۵). ارائه مدلی از عوامل جذب سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ورزش قهرمانی ایران. مدیریت و توسعه ورزش، ۵(۲)، ص ۱۹۵-۲۱۱.
- مهدوی خانقاه، علیرضا؛ رضوی، سید محمدحسین؛ امیرنژاد، سعید (۱۴۰۲). شناسایی و تحلیل عوامل مؤثر بر سرمایه‌گذاری در صنعت ورزش ایران. پژوهش‌های فیزیولوژی و مدیریت در ورزش، ۱۵(۳)، ص ۳۵-۵۶.
- نادریان، مسعود؛ قدوسی، نرگس (۱۳۹۴). شناسایی تنگناهای موجود در سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در تولید و سایل و تجهیزات ورزشی. پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۳(۱۲)، ص ۶۳-۷۳.

- Abdolmaleki, H., Mohammadi, S., Alonso-Dos-Santos, M. & García-Pascual, F. (2022). Challenges and opportunities of sports industry during the covid-19 pandemic. *Journal of Sports Economics & Management*, 12(1), p. 41-67.
- Acheampong, E.Y., Akwaa-Sekyi, E.K. & Peprah-Yeboah, A. (2023). Investments in sport: fans' impressions of Qatar 2022. *Journal of Sport & Tourism*, 28(2), p. 1-18.
- Acquah-Sam, E. (2021). Developing sports for economic growth and development in developing countries. *European Scientific Journal*, 17(15), p.172-216.
- Adam, M.C. (2018). Reward or equity crowdfunding in sport related projects. *Journal of Sport and Kinefic Movement*, 31, p. 19-26.
- Aguiar-Noury, A. & Garcia-del-Barrio, P. (2019). Global brands in sports: identifying low-risk business opportunities. *Journal of Entrepreneurship and Public Policy*, 8(1), p. 62-83.
- Ahmadi, M., Roustaa, A., Maleki, M.H. & Asayesh, F. (2022). Future Study of Marketing in the Banking Industry with a focus on Blockchain Technology. *Journal of System Management*, 8(4), p.133-146.
- Arabi, S.H., Maleki, M.H. & Ansari, H. (2024). Future study of revenue sources in the social security organization with the scenario planning approach. *Foresight*, 26(2), p. 315-336.
- Arabi, S.H., Maleki, M.H., Adeli, O.A. & Qasimi, S. (2023). Identifying and Prioritizing the Future Drivers of Technology-based Banking. *Journal of strategic management and future studies*, 6(2), p. 1-22.
- Bayarslan, B. (2023). Sports Industry Overview. *Innovative Research In Sport Sciences*, p. 5-20. URL= https://www.duvarayayinlari.com/Webkontrol/IcerikYonetimi/Dosyalar/innovative-research-in-sport-sciences-guncel_icerik_g3698_9YtnvWxE.pdf#page=6
- Dalvand, H., Maleki, M.H., Jahangirnia, H. & Safa, M. (2023). Identifying and Prioritizing Investment Risks in Sports Projects. *Advances in Mathematical Finance and Applications*, 8(1), p. 75-94.
- Dhont, A. & Grégoire, P. (2017). *Opportunities and risks of investing in an investment fund related to classic & sports cars*. Louvain School of Management, Université catholique de Louvain, 2017. Prom: Grégoire, Philippe
- Dubinsky, Y. (2024). Branding a city as a sports town: A conceptual model based on 'Track Town USA'. *Journal of Global Sport Management*, 9(1), p. 1-17.
- Enright, E. & Gard, M. (2016). Media, digital technology and learning in sport: a critical response to Hodgkinson, Biesta and James. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 21(1), p. 40-54.
- Farouk, A. (2020). Areas of investment in Omani Sport. *Malaysian Journal of Public Health Medicine*, 20(3), p. 9-19.
- Hallmann, K., Breuer, C., Disch, J., Giel, T. & Nowy, T. (2017). The German sport industry. In: *Sport Business in Leading Economies* (pp. 165-203). Emerald Publishing Limited.
- Hume, P.A. & Stewart, A.D. (2018). Physique assessment in youth sports for talent identification and development. *Best Practice Protocols for Physique Assessment in Sport*, p. 3-10. DOI:10.1007/978-981-10-5418-1_1
- Hwang, M. & Cheng, J.F.L. (2011). Definition of "Investment"—A voice from the eye of the storm. *Asian Journal of International Law*, 1(1), p. 99-129.
- Jenny, S.E., Keiper, M.C., Taylor, B.J., Williams, D.P., Gawrysiak, J., Manning, R.D. & Tutka, P. M. (2018). eSports venues: A new sport business opportunity. *Journal of Applied Sport Management*, 10(1), p. 8.
- Krupa, D.O.R.O.T.A., Walczak, D. & Żołądkiewicz-Kuzioła, A. (2020). Crowdfunding in financing sport activities. *Journal of Physical Education and Sport*, 20, p. 2959-2966.

- Londoño, M.D.P.L., Molero, R.T., Medina, F.X., Naudí, S.A. & Bergara, S.S. (2021). Sport tourism, an opportunity for local regions in a global context: A Delphi study. *Retos: nuevas tendencias en educación física, deporte y recreación*, 42, p. 77-88.
- Marin, B. & Lee, C. (2020). Exploring new trends of sport business: Japanese companies' investment in ownership of foreign football clubs. *Sport in society*, 23(12), p. 2031-2054.
- Mothilall, K. (2012). *An analysis of opportunities and trends in the sport business industry with a focus on entrepreneurship and small, medium, micro enterprises*. University of Johannesburg (South Africa).
- Olivereau, V. (2022). Investing in Sport: A Comparison of Qatar, the United Arab Emirates and Saudi Arabia. In *Routledge Handbook of Sport in the Middle East* (pp. 297-309). Routledge.
- Parvaz, M. & Eydi, H. (2023). Identifying and Analyzing the Challenges of the Startups in the Field of Sports Businesses with a Thematic Analysis Approach. *Sport Management Journal*, 15(2), p. 181-168.
- Pittz, T., Bendickson, J.S., Cowden, B.J. & Davis, P.E. (2021). Sport business models: a stakeholder optimization approach. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 28(1), p. 134-147.
- Porter, D. (2020). Opportunistic, parasitic, strategic, symbiotic: Entrepreneurship and the business of sport. In: *Sport and Entrepreneurship* (pp. 19-36). Routledge.
- Quackenbush, R. (2020). *The economic impact of professional sports in the United States*. URL=<http://hdl.handle.net/20.500.12648/3959>
- Ráthonyi, G., Müller, A. & Rathonyi-Odor, K. (2018). How digital technologies are changing sport? *APSTRACT: Applied Studies in Agribusiness and Commerce*, 12, p. 89-96.
- Reiche, D. (2015). Investing in sporting success as a domestic and foreign policy tool: the case of Qatar. *International journal of sport policy and politics*, 7(4), p. 489-504.
- Sam, A.J. (2023). *Saudi Arabia's Public Investment Fund as a Tool for Economic Diversification and Sports Diplomacy*. DOI:10.13140/RG.2.2.33191.32167
- Savić, Z., Ranđelović, N., Stojanović, N., Stanković, V. & Šiljak, V. (2018). The sports industry and achieving top sports results. *Facta Universitatis, Series: Physical Education and Sport*, 15(3), p. 513-522.
- Shamis, M.A.A. & Fathy, F.T. (2020). A future vision for sports investment in the light of market economics. *Assiut Journal of Sport Science and Arts*, 2020(2), p. 255-274.
- Søyland, H.S. (2020). *Qatar's sports strategy: a case of sports diplomacy or sportswashing?* (Master's thesis).
- Tsai, I.C. (2024). A wise investment by urban governments: Evidence from intelligent sports facilities. *Journal of Asian Economics*, 92, p. 101730.
- Yu, Z. (2022). *Development of the sports industry in the conditions of geo-economic challenges*. URL=https://science.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2023/08/%D0%94%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%AE%D0%B9_%D0%A6%D1%96_%D0%A6%D0%B7%D1%8F%D0%BD%D1%8C_%D0%BF%D1%96%D0%B4%D0%BF%D0%B8%D1%81_%E5%B7%B2%E7%AD%BE%E5%90%8D.pdf
- Zhang, J.J., Kim, E., Mastromartino, B., Qian, T.Y. & Nauright, J. (2018). The sport industry in growing economies: critical issues and challenges. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 19(2), p. 110-126.